

Ἀνελλιπῶς, κάθε χρόνο, τελοῦμε αὐτή τήν ἡμέρα κί ἐμεῖς στό μοναστήρι τό μνημόσυνό του, στήν ἑορτή τοῦ προστάτου του ἁγίου, Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πού τυχαίνει νά εἶναι καί ἡ ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του. Ἡ τελετή αὐτή δέν εἶναι μία τυπική διαδικασία, ἀλλά ἕνα χρέος τιμῆς πού μᾶς ἐπιβάλλεται. Εἶναι καθῆκον μας νά παρουσιάζουμε τούς κτήτορες μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι, ἂν μέν εἶναι ἅγιοι, ἀπολαμβάνουν τῆς τιμῆς, εἰ δέ μή, δέχονται τίς εὐχές τῆς ζωῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πού πάντοτε ἔχουν πολλή δύναμη. Εἶναι λοιπόν ἔκφρασις ἀγάπης, εὐχαριστίας γιά τόν κόπο πού κατέβαλαν ὥστε ἐμεῖς νά ἔχουμε τήν δυνατότητα νά συνεχίζουμε τήν πνευματική ζωή, ἀλλά καί ὁμολογία ὅτι ἀποτελοῦμε πλέον μία οἰκογένεια μέ τόν ἄνθρωπο αὐτό, ἔστω κί ἂν πέρασαν αἰῶνες, μία οἰκογένεια πού ξεπερνᾷ ἔθνοφυλετικές διαφορές καί πορεύεται μέσα στήν ἱστορία μέ κέντρο καί πρότυπο τόν Χριστό.

Πρίν ἀπό 651 χρόνια ἀκριβῶς ἔπεσε μαχόμενος σ' αὐτόν τόν τόπο, ὑπερασπιζόμενος τήν ὀρθόδοξο πίστη καί προσπαθῶντας νά ἀποτρέψει, πάση θυσίᾳ, τήν ἐξάπλωση τῶν Ὀθωμανῶν στήν Εὐρώπη.

Ὁ θάνατός του ἔπεσφράγισε τό τέλος τῆς κυριαρχίας τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων στήν βαλκανική χερσόνησο. Ποίος ὅμως ἦταν αὐτός ὁ σημαντικός ἄνθρωπος, ἡ προσωπικότητα τοῦ ὁποίου ἦταν καταλυτική γιά τήν ἐποχή του ἀλλά ἄγνωστη γιά τούς πολλούς;

Σύμφωνα μέ τίς μαρτυρίες συγχρόνων του, τοῦ ἱστοριογράφου του μοναχοῦ Ἡσαΐα, τοῦ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου καί ἄλλων, πρόκειται περί ἀνδρός «φρονίμου καί καλοῦ τρόπου καί συνειδήσεως ἀγαθῆς καί τόν τοῦ Θεοῦ φόβον ἔνοικον κεκτημένου». «Ἐνας ἄνθρωπος δηλαδή ἐνάρετος, εὐγενής, ταπεινός καί πιστός. Ἐπί τῶν ἡμερῶν τῆς βασιλείας του τό κράτος εὐημεροῦσε, ἀφοῦ μέ τήν ἀγάπη του ἔνωσε τόν Σερβικό λαό μέ τόν Ἑλληνικό . Μέ δικές του πρωτοβουλίες τακτοποίησε τό μεῖζον ἐκκλησιαστικό θέμα τοῦ Σερβικοῦ σχίσματος πού χώριζε τά δύο πατριαρχεῖα, τό σερβικό καί τό τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μόνο ἕνας ἄνθρωπος ἀγάπης θά μπορούσε νά τό διευθετήσει μέ ταπείνωση ἀλλά καί ὀξυδέρκεια.

Γνήσιος μαθητής τοῦ φερωνύμου ἁγίου του, τοῦ μαθητοῦ τῆς ἀγάπης, ἔζησε ἀποδεχόμενος τήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ πού τοῦ ἐπιφύλαξε ἀρκετές καί μεγάλες δοκιμασίες τίς

όποιες υπέμεινε αγόγγυστα και όχι μόνο αυτό, αλλά έδειξε την αγάπη του κάνοντας πολλές εύεργεσίες και δωρεές. Έχασε από ασθένειες συγγενικά του πρόσωπα αλλά και αυτόν τον μανάκριβο γιό του σε ηλικία μόλις 4^{ων} ετών. Η βαθιά πίστη του όμως φάνηκε μέ τό νά ένταφιάσει τό παιδί στη Μονή Χιλανδαρίου και νά άποτελέσει έναυσμα τό γεγονός τής καλλιτεχνικής του έκφρασής του και κυρίως τής μητέρας του παιδιού.

Τό Άγιον Όρος άνήκει στη δικαιοδοσία του και ως άληθινός πατέρας φροντίζει νά παρέχει κάθε δυνατή διευκόλυνση στους μοναχούς γιατί γνωρίζει ότι ή προσευχή πού γίνεται εκεί είναι τό πολυτιμότερο και τιμαλφέστερο αντικείμενο τής βασιλείας του. Δέν φείδεται έξόδων και τελικώς άναδεικνύεται, έκ τών πραγμάτων, ως ό πιό μέγας εύεργέτης στην ιστορία του Άγίου Όρους, άφοϋ βοήθησε ταυτόχρονα πολλές μονές κτίζοντας άλλες έξ άρχής ή προσθέτοντας βοηθητικά κτίρια και παρεκκλήσια πού διευκόλυναν τήν προσωπική ζωή τών μοναχών.

Τί ώραία πού θά μπορούσε κάποιος νά τόν παρομοιάσει μέ τόν άγιό του!!! Όπως εκείνος κατα χάριν όνομάστηκε υιός τής Θεοτόκου από τόν ίδιο τόν Χριστό επάνω στον

Σταυρό, έτσι και ό Ιωάννης Οϋγκλεσης υικώς άποδίδει στην Παναγία ότι χρειάζεται τό περιβόλι της.

Τήν εποχή αυτή, όπως ξέρουμε, μετά τούς μεγάλους αγώνες πού είχε κάνει ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμās και άλλοι σύγχρονοί του άγιοι, έχει επικρατήσει ό Ήσυχασμός. Και φυσικό είναι όλος ό βίος τών ανθρώπων νά έμποτίζεται μέ τό πνεϋμα πού μετέδιδαν οί ήσυχαστές πατέρες, τήν προσευχή, τήν ταπεινώση, τήν καθολική αγάπη, τήν άνεξικακία. Μέσα σ' αυτήν τήν άτμόσφαιρα ζει και ένεργει ό βασιλέας Ιωάννης. Ότιδήποτε στη ζωή του ξεκινά μέ προσευχή, αλλά και ό,τι προσπαθει νά πετύχει είναι πάντοτε συνυφασμένο μέ τήν πρόθεσή του νά είναι άφιερωμένο στον Θεό.

Χαρακτηριστικό είναι αυτό πού γράφει ό ίδιος σε ένα χρυσόβουλό του, τόν Άπρίλιο του 1371, ότι, όπως οί προηγούμενοι βασιλείς άντλοϋσαν τήν δύναμή τους από τήν ίδια τήν Παναγία, έτσι κι αυτός και όλο τό βασίλειό του, για τόν άγώνα πού έχει αναλάβει έναντίον τών Όθωμανών, στρέφεται προς τό Άγιον Όρος, τόν κήπο τής Παναγίας, και άφιερώνει τίς προσευχές του και προσφέρει "δουλική" τήν προσκύνησίν του.

Θά τολμούσε όμως κάποιος νά πει: ζώντας έτσι ό

Ἰωάννης καί ἐνεργῶντας μέ σύνεση καί τακτοποιῶντας μέ φρόνηση τά πολιτικά πράγματα, μήπως δέν καθίσταται οὐσιαστικά ἕνας ἀπόστολος; Πῶς ζοῦσαν οἱ ἀπόστολοι; ἐπιρρίπτοντας ὅλη τους τήν ζωή στά χέρια τοῦ Θεοῦ κατευθύνονταν ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα καί δίδασκαν ἔμπρακτα τήν ἀγάπη πού παρέλαβαν ἀπό τόν διδάσκαλό τους, τήν πίστη, τήν φιλαδελφεία, τήν πραότητα, τήν μακροθυμία. Ἔτσι ἀκριβῶς ζοῦσε καί ἐνεργοῦσε ὁ εὐσεβής βασιλεύς γινόμενος πρότυπο ἀγαθότητος, προσευχομένου πιστοῦ, ἀλλά καί διορατικοῦ ἡγέτου. Γνωρίζει πολύ καλά ὅτι αὐτός καί ὁ λαός του εἶναι τό τελευταῖο προπύργιο γιά τήν διατήρηση τῆς ἀληθινῆς πίστεως στήν εὐρύτερη περιοχή τῶν βαλκανίων καί παίρνει τήν μεγάλη ἀπόφαση νά προασπίσει τήν πίστη του μέχρι μαρτυρικοῦ θανάτου. Αὐτό τό γεγονός εἶναι πού τόν καταξιώνει καί τόν λαμπρύνει μέσα στήν ἱστορία καί ἐπισφραγίζει τήν πνευματική του πορεία.

Τά γεγονότα μᾶς εἶναι πλέον γνωστά. Ὁ ἅγιος βασιλεύς μας προελαύνει μέχρι αὐτόν τόν τόπο μέ ἀπώτερο σκοπό τήν κατάληψη τῆς Ἀνδριανούπολης. Πρίν ὅμως ὀλοκληρωθεῖ τό ὄνειρο ἐπέρχεται ἡ καταστροφή καί ὁ μαρτυρικός θάνατος. Ἐνας θάνατος πού μπορεῖ νά

σήμαινε τό τέλος μιᾶς ἐποχῆς ἀλλά ἦταν καί ἡ ἀρχή μιᾶς ἄλλης μέσα στήν δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι γίνεται μέ τούς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ.

Δέν ξέρουμε βέβαια, δέν ὑπάρχουν μαρτυρίες, γιά τό πού βρίσκεται ὁ τάφος του γιά νά ἀποδώσουμε τίς πρέπουσες τιμές. Μόνο εἰκασίες ὑπάρχουν πού, ἂν ἀποδειχθοῦν, θά μᾶς γεμίσουν μέ ἀνείπωτη χαρά. Αὐτό ὅμως ποῦ μποροῦμε νά κάνουμε εἶναι τό μνημόσυνο αὐτό, ὡς μία μαρτυρία ὅτι δέν πρόκειται νά σβήση ὁ λύχνος: ἐκεῖνος γιά τόν ὁποῖο προσευχόμεστε μᾶς ἔδωσε τήν ζωή του καί ἐμεῖς συνεχίζουμε αὐτήν τήν ζωή του μέ τήν ἴδια πίστι καί ἀγάπη πρὸς τόν Θεόν, διατηρώντας ἔτσι ἄσβεστη τήν λυχνία του, πορευόμενοι ὅλοι μαζί σάν ἕνα ποτάμι ἐνιαῖο, σάν μία παράδοση, σάν ἕνα ρεῦμα, σάν ἕνα πνεῦμα, τό ἴδιο τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τό ὁποῖο συνεχίζεται μέχρις νά φθάση εἰς τήν βασιλείαν ἐπάνω εἰς τόν οὐρανόν».

Τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου εὐσεβεστάτου καί φιλοχρίστου βασιλέως Ἰωάννου,

ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ!